

Spis treści

Wstęp 9

Rozdział 1. Charakterystyka szarej strefy gospodarki 13

- 1.1. Definicja szarej strefy gospodarki 13
- 1.2. Metody pomiaru szarej strefy 22
- 1.3. Przegląd badań nad determinantami szarej strefy 30
 - 1.3.1. Obciążenia podatkowe i paropodatkowe 35
 - 1.3.2. Biurokracja oraz regulacje prawa pracy 38
 - 1.3.3. Korupcja 39
 - 1.3.4. Jakość instytucji publicznych 41
 - 1.3.5. Działanie organów kontrolnych i wysokość kary 42
 - 1.3.6. Tax morale społeczeństwa 43
 - 1.3.7. Stopa bezrobocia oraz transfery społeczne 45
 - 1.3.8. Nierówności płacowe 46
 - 1.3.9. Inne 47
- 1.4. Uwagi końcowe 49

Rozdział 2. Przegląd wybranych teoretycznych modeli szarej strefy gospodarki 51

- 2.1. Wprowadzenie 51
- 2.2. Gra pomiędzy urzędnikiem i przedsiębiorcą – Bilotkach (2006) 52
- 2.3. Szara strefa jako efekt konkurencji między rządem i mafią – Johnson i in. (1997) 55
- 2.4. Związek między korupcją (biurokracją) i szarą strefą – Friedman i in. (2000) 58
- 2.5. Pogłębiona analiza związku korupcji i szarej strefy – Choi, Thum (2005) 62
- 2.6. Rola rynków kapitałowych w kształtowaniu zjawiska szarej strefy – Beloded (2005) 67
- 2.7. Rola organów kontroli w kształtowaniu się szarej strefy – Jędrzejowicz (1995) 70
- 2.8. Kapitałochłonność i pracochłonność produkcji w szarej strefie – Ihrig, Moe (2004) 72
- 2.9. Oddziaływanie regulacji środowiskowych na wielkość produkcji ukrytej – Biswas i in. (2012) 75
- 2.10. Model klasy DSGE z uwzględnieniem szarej strefy gospodarki – Orsi i in. (2014) 78
- 2.11. Wnioski i podsumowanie 83

Rozdział 3. Modele teoretyczne kształtowania się szarej strefy gospodarki 85

- 3.1. Wprowadzenie 85
- 3.2. Model pracy nierejestrowanej 88
 - 3.2.1. Założenia ogólne 88
 - 3.2.2. Rząd 88
 - 3.2.3. Typowe gospodarstwo domowe 90
 - 3.2.4. Kształt funkcji P i S 94
 - 3.2.5. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego z konkretnymi postaciami funkcyjnymi P i S 98
 - 3.2.5.1. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego – krok 1 100
 - 3.2.5.2. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego – krok 2 101
 - 3.2.5.3. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego – krok 3 i 4 106
 - 3.2.6. Analiza wrażliwości stanu równowagi Nasha 108
- 3.3. Model produkcji nierejestrowanej 114
 - 3.3.1. Założenia ogólne 114
 - 3.3.2. Rząd 115
 - 3.3.3. Typowe przedsiębiorstwo 118

- 3.3.4. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego 121
- 3.3.4.1. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego – krok 1 123
- 3.3.4.2. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego – krok 2 124
- 3.3.4.3. Rozwiązanie zadania optymalizacyjnego – krok 3 i 4 128
- 3.3.5. Analiza wrażliwości stanu równowagi Nasha 131
- 3.4. Uwagi końcowe 138

Rozdział 4. Kalibracja parametrów modelu pracy nierejestrowanej i modelu produkcji ukrytej 139

- 4.1. Wprowadzenie 139
- 4.2. Dane dotyczące modelu pracy nierejestrowanej 140
 - 4.2.1. Rozmiary pracy nierejestrowanej 141
 - 4.2.2. Stopa podatkowa 142
 - 4.2.3. Wynagrodzenie w sferze oficjalnej 143
 - 4.2.4. Wynagrodzenie w szarej strefie 144
 - 4.2.5. Efektywność organów kontroli 147
 - 4.2.6. Grzywna za pracę nierejestrowaną 148
 - 4.2.7. Stopa biurokratyczna 150
 - 4.2.8. Tax morale społeczeństwa 151
 - 4.2.9. Efektywność rządu 153
 - 4.2.10. Stopień demokratyczności rządu 155
- 4.3. Kalibracja wartości pozostałych parametrów modelu pracy nierejestrowanej 157
- 4.4. Dane dotyczące modelu produkcji nierejestrowanej 160
 - 4.4.1. Rozmiary produkcji ukrytej 161
 - 4.4.2. Opodatkowanie zysku przedsiębiorstw 162
 - 4.4.3. Łączny zysk przedsiębiorstw z działalności produkcyjnej 163
 - 4.4.4. Efektywność organów kontroli 164
 - 4.4.5. Grzywna za produkcję ukrytą 165
 - 4.4.6. Udział uczciwych urzędników w gospodarce 166
 - 4.4.7. Stopa biurokratyczna 168
 - 4.4.8. Efektywność rządu 168
 - 4.4.9. Stopień demokratyczności rządu 168
 - 4.4.10. Wysokość łapówki w szarej strefie i strefie oficjalnej gospodarki 168
- 4.5. Kalibracja wartości pozostałych parametrów modelu produkcji ukrytej 170
- 4.6. Podsumowanie 174

Rozdział 5. Analizy scenariuszowe dla polskiej gospodarki 175

- 5.1. Wprowadzenie 175
- 5.2. Analiza wrażliwości modelu pracy nierejestrowanej 176
- 5.3. Analiza wrażliwości modelu produkcji nierejestrowanej 180
- 5.4. Analizy scenariuszowe 184
 - 5.4.1. Scenariusz 1 – rozwiązania francuskie 185
 - 5.4.2. Scenariusz 2 – rozwiązania duńskie 187
 - 5.4.3. Scenariusz 3 – strategia oparta na teorii neoliberalnej 188
 - 5.4.4. Scenariusz 4 – strategia większej kontroli 190
 - 5.4.5. Scenariusz 5 – strategia efektywnego państwa 192
- 5.5. Podsumowanie i wnioski 194

Zakończenie 197

Bibliografia 203

Załączniki 211

Spis tabel i rysunków 221